ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ސަމަރީ ނިންމުން

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2022/HC-A/446
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: އަޙްމަދު [illegible]
- އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް: ޢާއިޝަތު [illegible]
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: [illegible] މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު [illegible]
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް
ފަނޑިޔާރު [illegible]

ނިންމި ތާރީޚް: 01 ސަފަރު 1446 / 05 އޯގަސްޓް 2024

ހައިކޯޓުގެ ގަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް:
07 ޖުމާދަލްއޫލާ 1444
04 ޑިސެންބަރު 2022

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ:

- ނަންބަރު: 991/Cv-C/2022
- ނިންމި ކޯޓު: ސިވިލް ކޯޓު
- ބާވަތް: [illegible]
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 10 މާރިޗު 2022
- ނިންމި ތާރީޚް: 22 ސެޕްޓެމްބަރު 2022

ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-A/446 ގަޟިއްޔާ

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

އަޙްމަދު މުސްތަފާ

ވަކީލު ފަރާތް: އެޑް.ޢަބްދުﷲ ޢަލީ

[illegible] ޗޭމްބަރސް

އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް

[illegible]

ވަކީލު ފަރާތް: [illegible]

[illegible]

ޝަރީޢަތުގެ ފުރަތަމަ ފަންތީގެ ޙުކުމް:

ތަޢާރުފު:

1. މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 991/Cv-C/2022 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވާގޮތް ބާޠިލުކޮށް އަދި ފާސްކުރި އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފު ކަމަށް ބުނެ، ސ.ވިލިނގިލި، ކޯޓު އަންހެނުން މާސާތު (މީގެ ފަހުން **ޢަބްދުﷲ މުސްތަފާ**" ނުވަތަ "**އިސްތިޢުނާފު ކުރި ފަރާތް**") އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިޢުނާފު ކޮށްދިނުމަށް އެދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުމުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

2. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިޢުނާފަށް ބައްދަލުވާ ފަރާތަކީ ވ.ނަސްރީން، ސ.ހިތަދޫ ފާތިމަތު ޒާހިރާ (މީގެ ފަހުން "**ފާތިމަތު ޒާހިރާ**" ނުވަތަ "**އިސްތިޢުނާފަށް ބައްދަލުވާ ފަރާތް**") އެވެ.

މައްސަލައިގެ ޚުލާޞާ:

3. "ވ.ނަސްރީން" ހިމާ ގޭގެ ފަސްޓް ފްލޯރގެ 2 (ދޭއް) އެޕާޓްމަންޓް 1 ޖޫން 2012 [1]އިން ފެށިގެން ޖުމްލަ 7 (ހަތެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް މަހަކު -/18,000ރ. (އަށާރަހާސް) އަށް 04 އޮގަސްޓް 2011 ގައި އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން[2] އަންހެނުން މާސާތަކަށް ކުއްޔަށް ދޫކުރެވުނެވެ.

4. މިހެން އެގްރީމެންޓް އަންހެނުން މާސާތަކަށް ކުއްޔަށް ދިނުމަށް މުއްދަތު 31 މާރިޗު 2019 ގެ ނިޔަލަށް ހަމަވުމުން އިތުރު 1 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް އެގްރީމެންޓް A ކުއްޔަށް ދޫކުރެވުނެވެ.[3] އަދި މި މުއްދަތު ހަމަވުމާއި ގުޅިގެން، އަންހެނުން މާސާތަކަށް ކުއްޔަށް ދޫކޮށްފައިވާ އެގްރީމެންޓް، 02 (ދޭއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހުސްކޮށް ފާތިމަތު ޒާހިރާއަށް ހަވާލުކޮށްދިނުމަށް އެދި 11 ޖޫން 2020

---

[1] ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ހެދިފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުލީގެ މުއްދަތު ހިސާބުކުރަން ފަށާނީ ތަން ހަވާލުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން ކަމަށް. މިތާރީޚަކީ ގޭގެ ތަޅުދަނޑި ހަވާލުކުރި ތާރީޚެވެ.

[2] ފުރަތަމަ ފަންތީގެ ޝަރީޢަތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ފޮނުވާފައިވާ މައްސަލައިގެ ފައިލު ކޮޕީއާއެކު ހުށަހަޅާފައިވާ 2 ވަނަ ލިޔުމުގައި އެގްރީމެންޓްކުރެވިފައިވާ "ވ.ނަސްރީން އެއް [illegible] ފުރަތަމަ ފަންތީގެ [illegible] ކުއްޔަށް [illegible] އެގްރީމެންޓް [illegible] ކުއްޔަށް [illegible] އެއްބަސްވެފައިވޭ"

[3] ފުރަތަމަ ފަންތީގެ ޝަރީޢަތުން 17 މާރިޗު 2020 ގައި އަންގަވައިފައިވާ [illegible]

ގައި ފާތިމަތު ޒާހިރާގެ ފަރާތުން އަޙްމަދު ޝާފިޢަށް ސިޓީ ފޮނުވިއެވެ. މި ސިޓީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ.

> "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2 މަސްދުވަހުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
> [illegible] [illegible]. މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
> [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] -/9000ރ (ނުވަހާސް) ރުފިޔާ [illegible]
> [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 02 މަސްދުވަހުގެ
> [illegible] [illegible] [illegible].
> [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."[4]

ސިވިލް ކޯޓުގެ ޙުކުމް

5. މިސްލު ބަޔާންކުރެވުނު ގޮތުގެ މަތިން، 31 މާރިޗު 2019 އިން ފެށިގެން 2021 ޑިސެމްބަރުގެ ނިޔަލަށް އަހަރުގެ މުއްދަތަށް ވ.[illegible] ފުރަތަމަ ފަންގިފިލާގެ އެޕާރޓްމަންޓް A ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި، އެ 30 މަސްދުވަހުގެ ކުއްޔަށް މަހަކު -/9000ރ. (ނުވަހާސް) ރުފިޔާގެ ޖުމްލަ -/270,000ރ. (ދުއިސައްތަ ހަތްދިހަހާސް) ރުފިޔާގެ [illegible] ކޯޓަށް ފާތިމަތު ޒާހިރާ ސިވިލް ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅައިފިއެވެ. އެއީ މިއިސްތިއުނާފުން ބަލަމުން މިދާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 991/Cv-C/2022 ގެ މައްސަލައެވެ.[5]

6. ފާތިމަތު ޒާހިރާގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި މައްސަލައިގެ ދަޢުވާގައި އަޙްމަދު ޝާފިޢުގެ [illegible]، 01 ޖަނަވަރީ 2019 އިން ފެށިގެން 01 އަހަރު ވަންދެން ކުލި ނުދައްކާ [illegible] ފާތިމަތު ޒާހިރާ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 30 (ތިރީސް) މަސްދުވަހުގެ ކުލިން [illegible] [illegible] އަޙްމަދު ޝާފިޢުގެ ފަރާތުން [illegible] 18 (އަށާރަ) މަސްދުވަހުގެ ކުލި ނުދައްކާކަމާއި، އަދި [illegible] [illegible] ފާތިމަތު ޒާހިރާއަށް [illegible] [illegible]،

---

[4] ފާތިމަތު ޒާހިރާގެ ފަރާތުން އަޙްމަދު ޝާފިޢަށް 11 ޖޫން 2020 [illegible] ސިޓީ

[5] ސިވިލް ކޯޓަށް ފާތިމަތު ޒާހިރާގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] ނަންބަރު 991/Cv-C/2022 ގެ މައްސަލައިގެ ދަޢުވާ ފޯމުގެ 4.

އެހެންކަމުން އަޙްމަދު [illegible] ފަރާތުން ފާތިމަތު ޒާހިރާއަށް ދައްކަންޖެހޭ އެއްވެސް ފައިސާއެއް ނޫންކަމަށެވެ.[6]

7. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 991/Cv-C/2022 ދަޢުވާގައި ނިންމާފައިވަނީ، ދަޢުވާގައި ފާތިމަތު ޒާހިރާގެ ފަރާތުން ހޯދުމަށް އެދިފައިވާ 270,000/-ރ. (ދުއިސައްތަ ހަތްދިހަހާސް) އަކީ އަޙްމަދު [illegible] ފަރާތުން ފާތިމަތު ޒާހިރާއަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާކަން މަދަނީ މިންގަނޑުން [illegible] ސާބިތުވާތީ، ހުކުމްކުރި ދުވަހުން ފެށިގެން[7] 3 މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި މިފައިސާ ސިވިލް ކޯޓަށް ދައްކާ [illegible] ކުރުމަށް އަންގާފައެވެ.[8]

8. ސިވިލް ކޯޓުގެ މިނިންމުން ބިނާކޮށްފައިވާ އަސާސްތަކުގައި އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

8.1. 17 މާރިޗު 2020 އަދި 11 ޖޫން 2020 ގައި ފާތިމަތު ޒާހިރާއަށް އަޙްމަދު [illegible] ފަރާތުން [illegible] ސިޓީގެ އިބާރާތުން [illegible]، 01 އަހަރު ދުވަހުން ހިލޭ ސާބަހަށް ކުރި ދެއްކުމަށް [illegible] ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަ އަޙްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، 11 ޖޫން 2020 ގައި ފާތިމަތު ޒާހިރާގެ ފަރާތުން [illegible] ސިޓީގައި [illegible] ކުރި ދައްކަން ނުޖެހޭނެކަމަށް [illegible] [illegible] އަޙްމަދު [illegible] ފަރާތުން ބުނި ނަމަވެސް، [illegible] ފާތިމަތު ޒާހިރާ އިންކާރުކުރައްވާފައި، އިބާރާތުން 01 އަހަރު ދުވަހުން ހިލޭސާބަހަށް ނުވަތަ ކުއްޔަށް ދޫކޮށްދިނުމުގެ ނަމުގައި [illegible] ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަ އަޙްމަދު [illegible] ދީފައިވާކަން އެނގެން ނެތުމަށް؛[9]

8.2. ދަޢުވާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދައްކަންޖެހޭކަމަށް މިންވަރެއް އެއްވެސް ފައިސާގެ އަޙްމަދު [illegible] ފަރާތުން [illegible] ސާބިތުކުރުމަށް އަޙްމަދު [illegible] [illegible] [illegible]

---

[6] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 2
[7] ސިވިލް ކޯޓުން ހުކުމްކުރި ދުވަސް ކަމަށްވާ 22 ސެޕްޓެމްބަރު 2022 ދުވަހުން ފެށިގެން
[8] [illegible] [illegible] "ހުކުމް" ސަފްހާ 16
[9] [illegible] [illegible] [illegible] 19

ހެކިބަހުން ޖާމިޢާ ޑިރާއަން އަޙްމަދު ފުއާދު ފައިސާ ދީފައިވާކަން ސާބިތުކުރާނެކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1846/Cv-C/2020 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައެޅިފައިވާކަމަށާއި، ޖާމިޢާ ޑިރާއަން -/25,000ރ. (ފަންސަވީސްހާސް ރުފިޔާ) ދައްކަންޖެހިފައިވާކަން ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހެޅި ސަފުހާ ހެކިގެ ހުށަހެޅުން ސާބިތުނުވާތީ، ދައުވާގައި ބަޔާންކުރެވޭ އެއްވެސް ދިނުމުގެ ދައްކަންނުޖެހޭކަމަށް ބުނުއްވާ ބުނުން އަޙްމަދު ފުއާދުގެން ސަރުކާރަށް ސާބިތުކޮށްދީފައިނުވާކަމަށް؛[10]

8.3. 01 އޮކްޓޫބަރު 2019 އިން ފެށިގެން 2021 އޮކްޓޫބަރު މަހުގެ ނިޔަލަށް އަޙްމަދު ފުއާދު ދިރިއުޅުނުކަމާ ކުލީގެ އަދަދަކީ، -/9000ރ. (ނުވަހާސް ރުފިޔާ) ކަމުގައި ދަރިފުޅުގެ ދުވަސް ދިނުމަށް ނަފަޤާދަރަނި، ފައިސާ ދައްކާފައިވާކަމަށް ބުނެ އަޙްމަދު ފުއާދުގެ ކުރިކޮށް ނަފަގައިވާ ދިޔުމަށް ސަރުކާރަށް ސާބިތުކޮށްދިނުމުން، ކުލީގެ ގޮތުގައި މަހަކު -/9000ރ. (ނުވަހާސް ރުފިޔާ) ގެ ދުވަސް 30 މަހުގެ ކުލީއަދަދު -/270,000ރ. (ދުއިސައްތަ ހަތްދިހަ ހާސް ރުފިޔާ) އަދި އަޙްމަދު ފުއާދު ދައްކަން ޖެހޭކަމަށް؛[11] ނިމެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅި ނުކުތާތަކުގެ ބަޔާން:

9. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 991/Cv-C/2022 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ، ސަބަބަކީ އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ، އަޙްމަދު ފުއާދުގެ ހާމަކުރުން އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި އަންނަނިވި ނުކުތާ ފާހަގަކޮށް އިސްތިއުނާފުގެ ހައިކޯޓުގެ ސަރަޙައްދުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ހުށަހަޅާފައެވެ.

އެގޮތުން ހުށަހެޅި؛

---

[10] ދަފްތަރު ކޯޓުގެ ރިޕޯޓުގެ ނަންބަރު 25

[11] އެ ޤަޟިއްޔާގެ ނަންބަރު 28 އާއި 29

9.1 ނުކުތާއަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޝަރުޢީ ނިޒާމުގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، މަޙްކަމާގައި ހުށަހެޅިފައިވާ ހެއްކާއި ދަލީލާއި ފުރިހަމައަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައި ނުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

މިނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އަރުވަން މުސާރަދޭ ފަރާތުން ފޮނުވާފައިވާ، 11 ޖޫން 2020 ސިޓީގައި "އިތުރު އަންގާ ނަންދެން އެއްކޮށް ވަކި ދޫކޮށްލަމެވެ." މިސިޓީއާބެހޭގޮތުން، އިތުރު [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާކަމަށެވެ. ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، "ވަޒީފާއާބެހޭ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] 17 މާރިޗް 2020 ގައި އިޢުލާނުކުރި ޤައުމީ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] 1 (އެއް) އަހަރު [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] 11 ޖޫން 2020 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތުގެ ވާހަކަ:

10. ދެފަރާތުގެ ދެމެދު 04 އޮގަސްޓު 2011 ގައި ވަޒީފާ އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު 31 މާރިޗު 2019 ގައި ހަމަވުމުން، އެދުވަސްވަރަކީ ކޮވިޑް19 ގެ ދަތިދުވަސްވަރުކަމަށްވާތީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1A ގެ މުއްދަތު [illegible] [illegible] 1 އަހަރު ދުވަހަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ [illegible].

ދެފަރާތުން އެދޭގޮތް:

11. އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން އެދޭގޮތް ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 991/Cv-C/2022 ޤަޟިއްޔާގައި 01 މެއި 2019 އިން ފެށިގެން [illegible] ގޮތުގައި -/9000ރ. (ނުވަހާސް ރުފިޔާ) ދެއްކުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1 (އެކެއް) އަހަރު [illegible] [illegible] [illegible] 2019 އިން ފެށިގެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] 30 (ތިރީސް) މަސްދުވަހުގެ [illegible] 12 (ބާރަ) މަސް [illegible] [illegible] 18 (އަށާރަ) މަސްދުވަހުގެ [illegible] [illegible] -/9000ރ. (ނުވަހާސް ރުފިޔާ) ގެ [illegible] -/162,000ރ. (އެއްލައްކަ ފަސްދޮޅަސް ދެހާސް ރުފިޔާ) [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު

[illegible] -/136,800ރ. [illegible]

[illegible] -/25,200ރ. [illegible]

[illegible] 63,102/14ރ.

[illegible] 225,102/14ރ. [illegible]

[illegible][12]

12. އިސްތިއުނާފު [illegible] 991/Cv-C/2022 [illegible] 991/Cv-C/2022 [illegible][13]

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް:

13. މި އިސްތިއުނާފުގައި މި ކޯޓުގެ ކުރިމަތީގައި އޮތް ސުވާލަކީ، އަންނަނިވި [illegible]

13.1. [illegible] 01 [illegible]

13.2. [illegible]

---

[12] [illegible]

[13] [illegible]

ކުލި ނުނަގާ 01 އަހަރުދުވަސް

14. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 991/Cv-C/2022 ޤަޟިއްޔާގައި، އަންބަރު މުސްތައުނިފުގެ އެއް ދިފާޢަކީ، 01 ޖަނަވަރީ 2019 އިން ފެށިގެން 01 (އެކެއް) އަހަރު ވަންދެން ކުލި ނުނަގާގޮތަށް ވ.ރަންދާން ފުރަތަމަ ފަންގިފިލާގެ އެޕާޓްމަންޓް A ދިރިއުޅުމަށްކަމަށް ދޫން ދީފައިވެ.[14] މިކަން ދަށު ކޯޓަށް ހުށަހަޅުން ދީ ނިޔާ ހެއްކަކަށް އެނގޭނެކަމަށް އަންހެނުން މުސްތައުނިފު ބަޔާންކުރައްވައެވެ. އެއީ، ފުރަތަމަ ފަރާތުގެ ފަރާތުން އަންހެނުން މުސްތައުނިފުގެ 17 މާރިޗު 2020 ގައި ފޮނުވާފައިވާ ސިޓީއާއި ފުރަތަމަ ފަރާތުގެ ފަރާތުން 11 ޖޫން 2020 ގައި ފޮނުވާފައިވާ ސިޓީއެވެ.

15. މިގޮތުން 17 މާރިޗު 2020 ގެ ސިޓީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ.

> "އަންހެނުން މުސްތައުނިފު ގެއި އަޅުގަނޑު ދެމެދުގައި ސޮއިކޮށްފައިވާ އެގްރީމަންޓް ފަށާ ޖަނަވަރީ 2019 އިން ހަމަވެފައެވެ. މިގޮތުން އަޅުގަނޑު ތަނާމެދު ގައި ކޮށްފައިވާ ދަޢުވާއެއް ދެރެގުއްނަކު އަހަރުދުވަހަށް 01 ޖަނަވަރީއަށް އެދުމުއްދަތު ހަމަވާނެއެވެ."

16. 11 ޖޫން 2020 ގެ ސިޓީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ.

> "އެއީ މިތަނުގެ ގެއްލު އެއް ކުލިއަށް ބޭނުން ކުރިއަށް ހުރި 2 މަސްދުވަހުގެ ދައްކަން ޖެހޭ ކުލިގެ އަޅުގަނޑު ދައްކާނެ ކަމަށް ވަކާލާތުކުރުމަށް އެދެމެވެ. މި ތަރުހީ ދެމެހެއްޓުމަށް ކުރަންޖެހޭ ކުލި ދައްކައިދިނުން ކަން ފާހަގަކޮށްލަމެވެ. ނަމަވެސް ކުލިން ފާހަގަ ކުރިމަތިން ކުލިއާއި ކުއްޔާ ކުލީގެ ކުލިން ކުލިއާ -/9000ރ (ނުވާހާސް) ދެވިދާ ދައްކަވާތަން އެއްކަން ދައްކަކަން ބަދަލުވެގެން ދެން ކުލިވެރިން ކަމުން އަދި އެއީ އެކަމު ވަކިވެގެން 02 މަސްދުވަހުގެ މުއްދަތެއް ކަން ފާހަގަކޮށްލަމެވެ.
>
> މިއީ މިއަހަރުގެ ޗާރަސްޓް މަހުގެ ނިޔަލަށް އަޅުގަނޑާއި ދެމެދު ކުލިދައްކައިދިނުން ވާން ފާހަގަ ކުރެއްވުމެވެ."

17. މިސިޓީތައް ހެދިގެ ގޮތުގައި ވަކިންކަމުދުގައި ދަށު ކޯޓުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، މިސިޓީތަކުގައި ސާފުކޮށް ދިފާޢުން 01 އަހަރު ދުވަހަށް ކުލިނުނަގާ ދުވަސްތަކެއް ނުލިބޭ ކަން ބޮޑަން ކުރުމާބެހޭ ކުރިން އަންހެނުން މުސްތައުނިފުން ދިރިއުޅުމަށް އެދިގެން ނޫޅޭ ކަމަށެވެ.[15]

---

[14] ދަށުކޯޓުން 07 ޖަނަވަރީ 2022 ދުވަހު އަންހެނުން މުސްތައުނިފުގެ ހުށަހެޅި ދިފާޢު ލިޔުން ބަލާ

[15] ދަށުކޯޓު ޙުކުމުގެ ޕެރެގްރާފް 19

18. ދަށު ކޯޓުން [illegible] ބަޔާންކުރުމުގައި [illegible] [illegible] އެންމެ ފުރަތަމަ [illegible] [illegible] ކަމުގައި ނުބެލެވެއެވެ. އެހެނީ، 17 މާރިޗު 2020 ގެ ސިޖިލްގައި "މިހާރު އަމިއްލަ [illegible] [illegible] މަސައްކަތަށް އިތުރު އަހަރު" [illegible] [illegible] [illegible]، 11 ޖޫން 2020 ގެ ސިޖިލްގައި "އަދި [illegible] ޒަމާނުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއް އަހަރު [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible]. އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ "އިތުރު އަހަރު [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] **[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވ. [illegible] [illegible]**[16] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެގޮތުން، ދަށު ކޯޓުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތުން އެއްވެސް [illegible] [illegible] [illegible] 1 އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތުން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] އިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެން ނަމަވެސް [illegible] [illegible] [illegible] އެއް އަހަރު [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެގޮތުން، [illegible] އަމިއްލަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] އިތުރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1846/Cv-C/2020 ފައިސަލާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 01 ޖުލައި 2020 އިން [illegible] [illegible].[17]

19. އެހެންކަމުން، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ފަދައިން 01 ޖަނަވަރީ 2019 އިން 01 ޖުލައި 2020 އާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، "އަމިއްލަ [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[16] [2022] SC 60

[17] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1846/Cv-C/2020 ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] [illegible] ނަންބަރު 2

ބުނަމުވެއެވެ. އެހެންކަމުން، ދަށު ކޯޓުން ކުރީގެ މުއްދަތު ގުނުމުގައި ހިމަނާފައިވާ މުއްދަތު އަދަދު ދުވަހުގެ
މުއްދަތުގެ ކުރި އުސޫލަކީ ޤާނޫނީ ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

ބޭރި ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ އެއްނުކުރުން ގޮތް ގޮތުން ދައްކާފައިވާކަން ސާބިތުވުން

20. އިސްތިއުނާފު މައްސަލާގެ ފައިސާއާ ބެހޭގޮތުން ދައްކާފައިވާކަމަށް ބުނާނަމަ، ކުރީގެ ބޭރި މުއްދަތުގެ ފައިސާ އެއްކުރުން ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި ބަލައިގަނެވެން އޮތް އެކަށީގެންވާ ދެއްކެވުމެވެ.[18] އެހެންނަމަވެސް، ބުނަމުން ހިނގި ދެފަރާތުގެ ދަރަނިވެރިޔާގެ މުއްދަތު އެކަށައަޅާފައި ބޭނުން އޮތް ތާރީޚު ދައްކާފައިވާ ގޮތުގައި،[19] ޝަރީޢަތުގެ ދަރަނިވެރިޔާ ފައިސާގެ ބޮޑުމިންވަރު[20] އާއި މިފަހަރު ބޭންކުގެ ޝަރީޢަތުގެ ބަޔާނުގައި ބުނެފައިވާ ބާކީއަށް[21] އަދި އެކި ފަހަރު ގޮތުން ނަގުދު ފައިސާއިން -/25,000ރ. (ފަންސަވީސްހާސް ރުފިޔާ) ދަރަނީކަމުގައިވާކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް ސަފަރު ކުރިކަމަށް[22] ބުނެފައިވެއެވެ.

21. އިސްތިއުނާފު މައްސަލާގެ ފަރާތުން ވަކާލާތު ފާހަގަކުރައްވަމުން، ދަށު ކޯޓުން ދަރަނިވެރިޔާގެ ބަލައިގަތުމުގައިވާކަން ބުނެފައިވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ދަށު ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ 23 އަދި 24 ވަނަ ނަންބަރުގައި ދަރަނިވެރިޔާ މިފައިސާއަކީ ގުޅުން ސިވިލް ކޯޓުގެ 1846/Cv-C/2020 މައްސަލާގައި ވެސް ބުނެފައިވާ ދަރަނިވެރި ކަމަށާއި ތަފާތު ގޮތުގައި ބުނެފައިވާ ފައިސާވެރިޔާ ކަން މުއްދަތުފުރުމުގެ ފައިސާއެއްކަން އެނގެން ނެތްކަމަށާއި، ބޭންކާއި ތަފާތުކަމާއި ދިމާނުވާ ކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ 1846/Cv-C/2020 މައްސަލާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާކަން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި، ދަރަނިވެރިކަން

---

[18] ދަށު ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ ހިނގި ޖަލްސާ 19 ޖޫން 2022

[19] ދަށު ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ ހިނގި ޔައުމިއްޔާ 2

[20] ދަށު ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ ހިނގި ޔައުމިއްޔާ 3

[21] ދަށު ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ ހިނގި ޔައުމިއްޔާ 4

[22] ސ. ހިތަދޫ އިމާރާތް، ބަނޑާރިޔާ

ޝާމިލުވާ ޢާއިލާއަށް އަރުވަދީ ދުސްތޫރު ފަރާތްތަކުން ނަފަޤާއާއިގުޅޭގޮތުން މިފަދަ މައްސަލައިގައި[23] ކަނޑައަޅާފައިވާކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

22. އެހެންކަމުން، ހެކިތަކަށް ސަމާލުކަން ދީފައިވާކަމަށް ބަލާފައި ނޫން ކަމަށް ބުނެ އަރުވަދީ ފާހަގަކުރެވޭ ފަރާތުން **ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ... ** ދަޢުވާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތަށް މިންވަރަށް ސާބިތުކުރެވިފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.[24]

ނިންމަން ފެނުނު ގޮތް

23. ބުނެވުނު ކަންތައްތަކަށް ބަލައިގެން ހުކުމުން،

(ހ) ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 991/Cv-C/2022 ދަޢުވާގެ ޙުކުމް ބާތިލު ކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ކަނޑައަޅައި؛

(ށ) ކުދި ކުއްޖާގެ ނަފަޤާ ގޮތުގައި 01 ޖަނަވަރީ 2019 އިން ފެށިގެން ދެއްކި ފައިސާގެ ޢަދަދު ބަލަހައްޓައި 01 މާރިޗު 2020 އިން ފެށިގެން ޑިސެމްބަރު 2021 ގެ ނިޔަލަށް ކަމަށް ކަނޑައަޅައި؛

(ނ) މައި ކުއްޖާގެ ނަފަޤާއާ ގުޅޭ ޚަރަދު ބެލެހެއްޓުމުގައި ދެއްކުމަށް ޖުމްލަ ދުވަހުން 18 މަސް ދުވަހަށް މަހަކު -/9000ރ. (ނުވަހާސް ރުފިޔާ) ގެ ޖުމްލަ ޢަދަދު -/162,000ރ. (އެއްލައްކަ ފަސްދޮޅަސް ދެހާސް ރުފިޔާ) ކަނޑައަޅައި؛

(ރ) ފައިސާގެ ދަޢުވާކުރި ޤަރާރުގައި ދެފަރާތުގެ މެދުގައި ނަފަޤާގެ ގޮތުން، ދެއްކުމަށް -/162,000ރ. (އެއްލައްކަ ފަސްދޮޅަސް ދެހާސް ރުފިޔާ) ޝަރީޢަތުން ޙުކުމްކުރި ދުވަހުން، މިއަދު 05

---

[23] 1846/Cv-C/2020

[24] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-L/91 ޙުކުމުގެ ނިންމުމުގެ ބައި "

އޯގަސްޓް 2024 އިން ފެށިގެން މަސައްކަތްކޮށް 03 މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ސިވިލް ކޯޓަށް ފައިސާ ދައްކާ ބަޔާންކުރުމަށް [illegible] [illegible] [illegible]؛ މިފަދައިން ނިންމުމަށް ފެނެއެވެ.

ފަނޑިޔާރު އިސްޙާޤު ފަހުމީގެ ރައުޔު:

24. ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ޝަރީފާގެ ރައުޔާ އަޅުގަނޑު އެއްބަސް ވަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމްގެ ރައުޔު:

25. ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ޝަރީފާގެ ރައުޔާ އަޅުގަނޑު އެއްބަސް ވަމެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބަޔާންކޮށްދިނުން

26. މިޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ހުކުމްކުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤު މައްސަލައިގެ ފަރާތްތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން އާންމު އުސޫލުގެ ގޮތުން[25] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅޭނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމާތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައެވެ.[26] މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް ނިންމުމުގެ ތަފްޞީލު ހަވާލުކޮށްފައިނުވާނަމަ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށާނީ ޝަރީޢަތް ނިންމުމުގެ ތަފްޞީލު ހަވާލުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ.[27] އެހެނަސް، ޝަރީޢަތް ނިންމުމުގެ ތަފްޞީލު ހުކުމަށް ބިނާކޮށްގެން އިސްތިއުނާފު ކުރެވިދާނެއެވެ.[28]

---

[25] މިކަމުގައި ދެވޭ އިސްތިސްނާ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

[26] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[27] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[28] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

ޙުކުމް:

ފުންކޮށް، އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހު، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 991/Cv-C/2022 ގެ ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް ބާޠިލުކޮށް ކަނޑައަޅައި، ކުލި ހިންގަން ޖާގާ ދޫކުރެވިފައި، 01 ޖުލައި 2020 އިން ފެށިގެން ޑިސެމްބަރު 2021 ގެ ނިޔަލަށް ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މި 18 (އަށާރަ) މަސް ދުވަހަށް މަހަކު -/9000ރ (ނުވާހާސް ރުފިޔާ) ގެ ޙިސާބުން ޖުމްލަ -/162,000ރ (އެއްލައްކަ ފަސްދޮޅަސް ދެހާސް ރުފިޔާ) އަދި ސ.ހުޅުދޫ، ކޯޓު އަޙްމަދު ދުސްތޫރުގެ ފަރާތުން ވ.[illegible] ފާތިމަތު ޒާހިރާއަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މިއަދު 05 އޮގަސްޓު 2024 އިން ފެށިގެން 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި (04 ނޮވެމްބަރު 2024 ގެ ނިޔަލަށް) މިފައިސާ ސިވިލް ކޯޓަށް ދައްކައި، މިއަދަކީ ޙުކުމްކޮށްފައިވާ ސ.ހުޅުދޫ، ކޯޓު އަޙްމަދު ދުސްތޫރަށް އަންގައި، މިގޮތަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މިޝަރީޢަތް ބެލި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ދިބާޖާ ފަހުމީ　　ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ޝުޖޫނު　　ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް

(ރިޔާސަތު)